

داروهای گیاهی رسمی ایران

جلد اول

گردآوری و تالیف:

دکتر نگین نوری

دکتر الهام خانقاهی ایبانه

دکتر غلامرضا امین

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر طب سنتی ایران - اسلامی

سرشناسه	: نوری، نگین، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: داروهای گیاهی رسمی ایران / نگین نوری، الهام خانقاهی ایبانه، غلامرضا امین: [برای] وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی دفتر طب سنتی ایرانی - اسلامی.
مشخصات نشر	: تهران : سازمان پزشکی قانونی کشور، مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، ۱۳۹۵ -
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ۳۰۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۰-۰۹-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: دارونامه‌ها -- ایران
موضوع	: Pharmacopoeias -- Iran
شناسه افزوده	: خانقاهی ایبانه، الهام، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده	: امین، غلامرضا، ۱۳۳۴ -
شناسه افزوده	: ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. دفتر طب سنتی - ایرانی اسلامی
شناسه افزوده	: سازمان پزشکی قانونی کشور. مرکز تحقیقات پزشکی قانونی
رده بندی کنگره	: ۹۱۳۹۵ / الف / RS۱۴۱/۷۵
رده بندی دیویی	: ۶۱۱/۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۳۶۵

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی
Legal Medicine Research Center

عنوان کتاب:	داروهای گیاهی رسمی ایران (جلد ۱)
گردآوری و تالیف:	دکتر نگین نوری - دکتر الهام خانقاهی ایبانه دکتر غلامرضا امین
ناشر:	مرکز تحقیقات پزشکی قانونی
نوبت چاپ:	اول / تابستان ۹۵
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۸۰۰ - ۰۹ - ۶
بها:	۳۰۰۰۰ ریال

نشانی ناشر: تهران، خیابان طالقانی، بعد از تقاطع بهار، پلاک ۱۰۸، طبقه دوم، تلفکس: ۷۷۵۳۷۷۴۹

سایت: www.lmrc.ir

ایمیل: pub@lmrc.ir

پیشگفتار

صرفنظر از قدمت چند هزار ساله طب ایرانی از آنجائیکه از حدود ۱۵۰ سال قبل یک دوره فترت ممنوعیت آموزش و استفاده ضابطه مند و قانونی از این ظرفیت در نظام رایج ارائه خدمات سلامت در کشور را تجربه کرده ایم، عملاً طب ایرانی نتوانست پا به پای طب رایج توسعه یافته و مستندات و شواهد علمی کافی به زبان امروز در این حوزه تولید کند. اگر چه بدلیل ریشه دار بودن در باور و فرهنگ مردم و وجود حکما، مجربین و عطاران خوش سابقه و خوشنام، ضمن نیمه برافراشته بودن پرچم طب ایرانی در کشور، مردم از این ظرفیت استفاده می کردند.

با وجود این که ماده ۱۶ قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۴، وزارت موظف شد که با همکاری وزارت صنایع و معادن طرح احیاء داروهای گیاهی و استفاده گسترده از آن را به مرحله اجراء در آورد و این مهم در بند ۱۸ ماده ۱ قانون تسهیلات و وظایف وزارت متبوع مصوب ۱۳۶۷ نیز تأکید شد ولی توجه جدی به این مهم در دهه اخیر صورت گرفت و در بند "ه" ماده ۳۴ قانون برنامه پنجم توسعه، نقشه جامع علمی کشور، سند ملی گیاهان دارویی و طب سنتی مصوب ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی و سیاست های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری بر ضرورت ترویج، توسعه و نهادینه کردن طب سنتی، نظام سلامت و استفاده از گیاهان دارویی، فرآورده های طبیعی و سنتی در یک تعامل منطقی با طب رایج تصریح و تأکید شد.

خوشبختانه هم اکنون تعداد فرآورده های طبیعی موجود در فهرست دارویی کشور ۱۷۱۳ مورد می باشد که در آنها از ۳۷۵ نوع گیاه استفاده شد و تعداد داروهای سنتی ۱۴۶ مورد بوده که در آنها از ۲۸۱ نوع گیاه استفاده شد. مهمتر اینکه فراوانی داروهای طبیعی برای دستجات ATC بالای حدود ۵۳ درصد می باشد و هم اکنون ۵۶ قلم از دارو های گیاهی صدرا اشاره تحت پوشش بیمه هستند. اما نکته مهم اینست که علیرغم تولید داروهای گیاهی و فرآورده های طبیعی، بدلیل عدم وجود آموزه های طب ایرانی و معرفی این فرآورده ها در برنامه های آموزش پزشکان، شناخت آکادمیکی از این دسته داروها در بین جامعه پزشکی وجود ندارد، لذا لازم است این مهم در برنامه آموزشی پزشکان قرار گیرد و هم برای فارغ التحصیلان پزشکی در برنامه های بازآموزی، معرفی این دسته داروها گسترده شود تا پزشکان بتوانند در کنار استفاده از طب رایج، توانمندی تجویز داروها و فرآورده های طبیعی را پیدا کنند، چرا که استفاده از ظرفیت طب ایرانی که متکی بر دانش بومی و فرآورده های آن نیز متکی بر تولیدات داخلی است در راستای پایداری، استقلال و اقتصاد مقاومتی بوده و به اقتصاد سلامت نیز کمک خواهد کرد.

تحقق عملی آموزش و بازآموزی در این حوزه میسر نخواهد شد مگر اینکه در آغاز، شورای آموزشی مناسب تولید شود که این مهم به راهنمایی استاد ارجمند جناب آقای دکتر امین که از پیشکسوتان و برجستگان دستگاهی این حوزه هستند با همراهی تنی چند از همکاران، با طبقه بندی مناسب و بی نظیری بخشی از آن را در مجموعه حاضر گردآوری و تدوین کردند و بزودی جلد دوم آن نیز به رشته تحریر در خواهد آمد. امید است تلاش و پشتکار این اساتید، گامی در جهت توسعه، ترویج و نهادینه کردن طب ایرانی در نظام سلامت باشد.

«ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم»

دکتر محمود خدادوست

مشاور وزیر و مدیر کل دفتر

طب سنتی ایرانی - اسلامی

فهرست مطالب

۱۲	 مقدمه
	فصل ۱
۱۵	 فراورده‌های موثر بر دستگاه ادرار و تناسلی
۱۶	 گروه اول: اختلالات قاعدگی، درد منوره
۱۶	 ۱- فراورده‌های با محوریت ایمنی
۱۹	 گروه دوم: اختلال یائسگی
۱۹	 ۱- فراورده‌های با محوریت بِلَاک بوهش
۲۲	 ۲- فراورده‌های با محوریت پنج انگشت، فلفل بری یا گیاه زنان
۲۵	 ۳- فراورده‌های با محوریت سویا
۲۷	 گروه سوم: افزایش ترشح شیر
۲۷	 ۱- فراورده‌های با محوریت گیاه رازیانه
۳۵	 گروه چهارم: عفونت‌های مجاری ادرار و مذر
۳۵	 ۱- فراورده‌های با محوریت گیاه دم اسب
۳۷	 ۲- فراورده‌های با محوریت رازیانه
۴۰	 ۳- فراورده‌های با محوریت گیاه کران بری
۴۲	 گروه پنجم: نا توانی جنسی در مردان
۴۲	 ۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت گیاه خارخاسک
۴۵	 ۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت گیاه یولاف
۴۷	 گروه ششم: هایپرپلازی خوش خیم پروستات
۴۷	 ۱- فراورده‌های با محوریت پیجموم
۴۹	 ۲- فراورده‌های با محوریت گزنه
	فصل ۲
۵۹	 فراورده‌های موثر بر سیستم ایمنی
۵۹	 گروه اول: تحریک و تقویت سیستم ایمنی
۵۹	 ۱- فراورده‌های با محوریت سرخارگل

- ۶۷- فراورده‌های با محوریت صبر.....
 ۷۰- فراورده‌های با محوریت نسترن وحشی.....
 ۷۰- گروه دوم: ضد سرطان.....
 ۷۲- فراورده‌های با محوریت بنفشه معطر.....

فصل ۳

- ۷۷- فراورده‌های موثر بر پوست.....
 ۷۸- گروه اول: اکنه و لک.....
 ۷۸- ۱- فراورده‌های با محوریت اسطوخودوس.....
 ۸۷- ۲- فراورده‌های با محوریت آویشن شیرازی.....
 ۸۹- گروه دوم: اگزما.....
 ۸۹- ۱- فراورده‌های با محوریت بابونه.....
 ۹۴- ۲- فراورده‌های با محوریت کناریا سدر.....
 ۹۶- ۱- فراورده‌های با محوریت گل مغربی.....
 ۹۹- گروه سوم: التهاب ریه و سوختگی.....
 ۹۹- ۱- فراورده‌های با محوریت خنثی.....
 ۱۰۷- ۲- فراورده‌های با محوریت معبدانی معطر.....
 ۱۱۲- ۳- فراورده‌های با محوریت شمشیر بیان.....
 ۱۱۴- ۴- فراورده‌های با محوریت همی-بهار.....
 ۱۱۸- گروه چهارم: تبخال.....
 ۱۱۸- ۱- فراورده‌های با محوریت بادرنجبویه.....
 ۱۲۱- ۲- فراورده‌های با محوریت زیتون.....
 ۱۲۳- ۳- فراورده‌های با محوریت مورد.....
 ۱۲۵- گروه پنجم: ترشح عرق.....
 ۱۲۵- ۱- فراورده‌های با محوریت مریم گلی.....
 ۱۲۷- گروه ششم: دفع حشرات.....
 ۱۲۷- ۱- فراورده‌های با محوریت سنبل الطیب هندی.....
 ۱۳۰- گروه هفتم: رشد مو.....
 ۱۳۰- ۱- فراورده‌های با محوریت رزماری.....
 ۱۳۵- گروه هشتم: ضد قارچ.....
 ۱۳۵- ۱- فراورده‌های با محوریت آویشن شیرازی.....
 ۱۴۰- ۲- فراورده‌های با محوریت درمنه.....
 ۱۴۳- ۳- فراورده‌های با محوریت نعنا فلفلی.....
 ۱۴۴- گروه نهم: موهای زائد.....
 ۱۴۴- ۱- فراورده‌های با محوریت تاتوره.....

فصل ۴

- ۱۵۰- فراورده‌های موثر بر تقویت عمومی بدن.....
 ۱۵۰- ۱- فراورده‌های ساده با محوریت ترخون.....

- ۱۵۲..... ۲- فراورده‌های با محوریت جین‌سینگ
- ۱۵۷..... ۳- فراورده‌های ترکیبی با محوریت کاسنی

فصل ۵

- ۱۶۲..... فراورده‌های موثر بر دستگاه تنفسی
- ۱۶۲..... گروه اول: حساسیت فصلی
- ۱۶۳..... ۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت فلفل قرمز
- ۱۶۶..... گروه دوم: ضد التهاب گلو
- ۱۶۶..... ۱- فراورده‌های با محوریت به دانه
- ۱۶۷..... ۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت شیرین بیان
- ۱۷۲..... گروه سوم: ضد سرفه و خلط آور
- ۱۷۲..... ۱-۴-۱. فراورده‌های با محوریت آویشن (باغی و شیرازی)
- ۱۸۶..... - فراورده‌های با محوریت اسارون
- ۱۸۸..... ۳- فراورده‌های با محوریت اسطوخدوس
- ۱۹۰..... ۴- فراورده‌های با محوریت پیچک
- ۱۹۲..... گروه چهارم: ضد عفونی کننده مجاری تنفسی
- ۱۹۲..... ۱- فراورده‌های با محوریت الایپتوس
- ۲۰۲..... ۲- فراورده‌های با محوریت رزن‌جوش

فصل ۶

- ۲۰۶..... فراورده‌های موثر بر دهان و دندان
- ۲۰۶..... گروه اول: آفت دهان و لثه
- ۲۰۶..... ۱- فراورده‌های با محوریت ریوند
- ۲۰۸..... ۲- فراورده‌های با محوریت مریم گلی
- ۲۱۰..... ۳- فراورده‌های با محوریت مورد
- ۲۱۲..... گروه دوم: دهان شویه ها
- ۲۱۲..... ۱- فراورده‌های با محوریت بابونه
- ۲۱۷..... ۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت مسواک
- ۲۲۰..... ۳- فراورده‌های ترکیبی با محوریت میخک
- ۲۲۲..... گروه سوم: ضد دردها
- ۲۲۲..... ۱- فراورده‌های با محوریت مرزه خوزستانی
- ۲۲۴..... ۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت میخک

فصل ۷

- ۲۲۹..... فراورده‌های ضد چاقی
- ۲۲۹..... ۱- فراورده‌های با محوریت چای سبز
- ۲۳۷..... ۲- فراورده‌های با محوریت زیره سبز
- ۲۴۲..... ۳- فراورده‌های با محوریت لیموترش

فصل ۸

فراورده‌های موثر بردستگاه عصبی..... ۲۴۶

گروه اول: آرامبخش‌ها..... ۲۴۷

۱- فراورده‌های با محوریت گل ساعتی..... ۲۴۷

۲- فراورده‌های با محوریت علف گربه..... ۲۵۰

۳- فراورده‌های با محوریت جو دوسر یا یولاف..... ۲۵۹

گروه دوم: ترک اعتیاد..... ۲۶۱

۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت زرشک..... ۲۶۱

گروه سوم: ضد میگرن..... ۲۶۵

۱- فراورده‌های ساده بر پایه بابونه گاوی..... ۲۶۵

۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت علف گربه..... ۲۶۹

گروه چهارم: محرک روانی..... ۲۷۳

۱- فراورده‌های با محوریت پرتقال..... ۲۷۳

۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت جینگو..... ۲۷۵

۳- فراورده‌های ترکیبی با محوریت شمعدانی معطر..... ۳۸۱

۴- فراورده‌های ترکیبی با محوریت علف چای..... ۳۸۳

۵- فراورده‌های ترکیبی با محوریت گل محمدی..... ۳۸۷

۶- فراورده‌های ترکیبی محرک روانی با محوریت کندر..... ۳۸۹

فصل ۹

فراورده‌های موثر بردستگاه عضلانی-اسکلتی..... ۳۹۵

گروه اول: التهاب و رماتیسم..... ۳۹۵

۱- فراورده‌های با محوریت پنجه شیطان..... ۳۹۵

۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت زرد چوبه..... ۴۰۳

۳- فراورده‌های با محوریت زنجبیل..... ۴۰۸

گروه دوم: دردهای موضعی..... ۴۱۱

۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت رزماری..... ۴۱۱

۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت شاه بلوط هندی..... ۴۱۶

۳- فراورده‌های ترکیبی با محوریت فلفل قرمز..... ۴۳۰

۴- فراورده‌های ترکیبی با محوریت نعنا..... ۴۳۵

۵- فراورده‌های ترکیبی با محوریت نعنا فلفلی..... ۴۳۸

۶- فراورده‌های ترکیبی با محوریت همیشه بهار کوهی..... ۴۳۶

فصل ۱۰

فراورده‌های موثر بر دستگاه غدد داخلی..... ۴۴۳

گروه اول: چربی خون..... ۴۴۳

۱- فراورده‌های با محوریت سیر..... ۴۴۳

۲- فراورده‌های با محوریت شوید..... ۴۴۸

گروه دوم: دیابت..... ۴۵۲

- ۳۵۲..... ۱- فراورده‌های با محوریت شنبلیله
- ۳۵۷..... ۲- فراورده‌های با محوریت گالگای
- ۳۶۰..... ۳- فراورده‌های با محوریت مریم گلی
- ۳۶۲..... گروه سوم: زخم پای دیابتی
- ۳۶۲..... ۱- فراورده‌های با محوریت یونجه زرد
- ۳۶۶..... ۲- فراورده‌های با محوریت نسترن وحشی

فصل ۱۱

- ۳۷۲..... فراورده‌های موثر بر دستگاه قلبی-عروقی
- ۳۷۲..... گروه اول: کمک به حفظ سلامت قلب
- ۳۷۲..... ۱- فراورده‌های با محوریت انار
- ۳۷۵..... ۲- فراورده‌های با محوریت ولیک
- ۳۷۹..... ۳- فراورده‌های ترکیبی با محوریت زالزالک
- ۳۸۴..... گروه دوم: فشارخون
- ۳۸۴..... ۱- فراورده‌های با محوریت چای ترش
- ۳۸۷..... ۲- فراورده‌های با محوریت زیتون
- ۳۹۳..... گروه سوم: کمک به حفظ سلامت عروق
- ۳۹۳..... ۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت بابونه شیرازی
- ۳۹۶..... ۲- فراورده‌های با محوریت شاه اوطا بندی
- ۳۹۹..... ۳- فراورده‌های با محوریت فرم قاصد
- ۴۰۱..... ۴- فراورده‌های با محوریت مورد
- ۴۰۵..... ۵- فراورده‌های با محوریت هاماملیس

فصل ۱۲

- ۴۱۰..... فراورده‌های موثر بر دستگاه گوارش
- ۴۱۱..... گروه اول: اختلالات کبدی
- ۴۱۱..... ۱- فراورده‌های با محوریت خارمریم
- ۴۱۵..... ۲- فراورده‌های با محوریت شیر خشت
- ۴۱۷..... ۳- فراورده‌های با محوریت کنگر فرنگی
- ۴۲۶..... ۴- فراورده‌های با محوریت توت فرنگی
- ۴۲۸..... گروه دوم: اسهال غیر عفونی
- ۴۲۸..... ۱- فراورده‌های با محوریت مرزه
- ۴۳۱..... ۲- فراورده‌های ترکیبی با محوریت بارهنگ
- ۴۳۲..... گروه سوم: آنتی رفلکس
- ۴۳۳..... ۱- فراورده‌های با محوریت صبر
- ۴۳۶..... گروه چهارم: سندرم روده تحریک پذیر
- ۴۳۶..... ۱- فراورده‌های با محوریت آویشن شیرازی
- ۴۳۹..... گروه پنجم: سؤهاضمه
- ۴۳۹..... ۱- فراورده‌های با محوریت شوید

- ۴۴۳ ۲- فراورده‌های با محوریت نعنا
- ۴۵۳ ۳- فراورده‌های با محوریت بابونه
- ۴۵۷ گروه ششم: ضد تهوع و ضد التهاب
- ۴۵۷ ۱- فراورده‌های با محوریت زنجبیل
- ۴۶۱ گروه هفتم: گاستریت
- ۴۶۱ ۱- فراورده‌های با محوریت شیرین بیان
- ۴۶۸ گروه هشتم: بیوست
- ۴۶۸ ۱- فراورده‌های با محوریت اسفرزه
- ۴۷۲ ۲- فراورده‌های با محوریت سنا
- ۴۸۰ ۳- داروهای با محوریت کرچک
- ۴۸۴ ۴- داروهای با محوریت گندم

فصل ۱۳

- ۴۸۹ فراورده‌های موثر بر گوش
- ۴۸۹ گروه اول: خارج کننده مواد مومی از گوش
- ۴۸۹ ۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت روغن بادام زمینی، بادام و کافور
- ۴۹۱ گروه دوم: ضد عفونی کننده گوش
- ۴۹۱ ۱- فراورده‌های ترکیبی با محوریت میخک
- ۴۹۷ پیوست ۱ / نام فارسی گیاهان دارویی
- ۵۰۱ پیوست ۲ / نام علمی گیاهان دارویی
- ۵۰۳ پیوست ۳ / فهرست نام فارسی داروها
- ۵۱۳ پیوست ۴ / فهرست نام انگلیسی داروها
- ۵۲۳ پیوست ۵ / فهرست اسامی بیماری‌ها

ایران مظهر لطف خداوند

هر چند از سالیان دور روند قانونی تولید داروهای با منشأ گیاهی در اداره کل نظارت بر امور دارو انجام میگردد ولی با ایجاد اداره داروهای گیاهی در سال ۱۳۵۹ بعنوان یکی از ادارات اصلی و فعال سازمان غذا و داروی کشور، تولید داروهای با منشأ گیاهی از سارو کاری اختصاصی برخوردار گردید و از آن زمان تا کنون و با تلاش فراوان مسئولان سخت کوش اداره و همفکری دلسوزانه مشاوران مربوطه، پیشرفتهای فراوانی را در زمینه تدوین قوانین و مقررات تولید و نظارت بر لابراتوارهای تولید داروهای با منشأ گیاهی و نیز دیگر واحدهای صنایع مربوط به گیاهان دارویی همچون تولید عصاره‌ها، عرقیات و اسانسهای گیاهی و بسته بندی صنعتی آنها را شاهد بوده ایم.

این حرکت‌های سازنده تا آنجائی پیشرفت نموده است که در حال حاضر واحد تاسیس شده در سال ۱۳۵۹ به اداره کل نظارت و ارزیابی فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل در سازمان غذا و داروی کشور ارتقا یافته است و با برنامه‌های وسیعی که برای پیشرفتهای آتی آن تدوین گردیده، مسلم است که گسترش هرچه بیشتر این اداره کل از سازمان غذا و داروی کشور را شاهد خواهیم بود.

داروهای گیاهی رسمی ایران در حال حاضر با نظارت مستقیم اداره کل نظارت و ارزیابی فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل و با رعایت کلیه استانداردهای جهانی در حال تولید بوده و هر لحظه نیز در حال افزایش میباشند. این داروها دقیقاً طبق مقررات و دستورالعمل‌های مشابه با تولید

داروهای شیمیائی و در کارخانجات داروسازی مورد تأیید سازمان غذا و داروی کشور که ممکن تولید داروهای شیمیائی نیز داشته باشند و یا در کارخانجاتی که بطور اختصاصی فقط به تولید داروهای با منشأ طبیعی پرداخته اند، در حال تحقیق، فرمولاسیون و تولید میباشند.

شرکتهای تولید کننده داروهای گیاهی رسمی ایران کلیه مدارک علمی خصوصاً "مقالات حاصل از آخرین تحقیقات فارماکولوژی - توکسیکولوژی و بالینی به همراه آزمایشات استاندارد سازی داروها را ارائه نموده و پس از بررسیهای همه جانبه و تأیید نهائی، کد ثبت دارو (IRC) را از سازمان غذا دارو اخذ مینمایند.

داروهای گیاهی رسمی ایران همانند داروهای شیمیائی از کد گروهبندی داروها بر اساس بیماریها بر خوردار میبازند. اختصاص این کدها که به همت مسئولان اداره کل نظارت و ارزیابی فرآوردههای طبیعی، سنت و مکمل صورت گرفته، الگویی برای روند دسته بندی داروها بر اساس بیماریها قرار گرفته است. اسامی تجاری داروهای موجود، اشکال دارویی، انواع ساده و انواع ترکیبی، مواد مؤثره، موارد مصرف، شاخص استاندارد، دستور مصرف، اثرات فارماکولوژیک و مکانیسم اثر گیاهان بکار رفته، عوارض تداخلات، هشدارها و موارد منع مصرف، از مهمترین موارد مشترک ذکر شده برای همه داروها است. داروهای موجود در هر گروه بیماری با ذکر گیاه شاخص یا عمود فرمولاسیون آنها طوری در کنار هم آورده شده اند تا پزشکان محترم بتوانند با استفاده از ترکیب مناسب و مورد نظر خود برای تجویز را پیدا کنند.

همانگونه که اشاره گردید فرمولاسیون داروها باید با سرعت در حال افزایش است و مسلماً بسیاری از آنها در هنگام چاپ کتاب در فهرست داروهای رسمی قرار گرفته اند، لیکن به جهت آنکه تمام این داروها و حتی داروهای قبلی آورده شده در فهرست داروها نیز ممکن است هنوز به قفسه داروخانهها نرسیده باشند، لذا آن دسته از داروها ئیکه طبق اعلام از خود شرکتهای تولید کننده تا تاریخ آبان ۱۳۹۳ در داروخانههای کشور عرضه گردیده اند در جلد اول این کتاب شرح داده شده اند و انشالله داروهای ارائه شده بعد از این تاریخ در جلد دوم کتاب چاپ خواهد رسید ذکر خواهند گردید.

در سالیان نه چندان دور اسامی علمی گیاهان توسط سازمانهای بین المللی انجمنی این اسامی، مورد باز نگری قرار گرفته و در سالهای اخیر تغییراتی در آنها صورت پذیرفته است، لذا برای ذکر این تغییرات، اسامی پذیرفته شده طبق سایت بین المللی The Plant List و نیز اندکس کیو در متن کتاب آورده شده و اسامی علمی قدیمی که در بروشور برخی از داروها ذکر گردیده، بصورت مترادف (Synonym) در زیر یا مقابل هر کدام از اسامی ذکر گردیده اند. علاوه بر فهرست دسته بندی شده بیماریها که در ابتدای کتاب آورده شده است، فهرست نام فارسی و نام علمی گیاهان و فهرست آلفابتیک نام داروها و بیماریها نیز در انتهای کتاب آورده شده است تا دسترسی به مطالب مورد علاقه اعضا محترم گروه های مختلف پزشکی و دیگر مراجعه کننده گان عزیز به کتاب را امکان پذیرتر نماید.

اجزاء بکاررفته در دارو، مواد موثره و موارد مصرف درمانی مستقیماً از روی بروشور داروها اقتباس گردیده و آخرین اطلاعات فارماکولوژیک نیز از آخرین مقالات به آنها اضافه گردیده است. از آنجائیکه یک دارو و یا گیاه دارویی مورد استفاده برای ساخت آن در چندین مورد از بیماریها کاربرد داشته اند، لذا جهت سهولت استفاده و جلوگیری از تکرار مطالب یکسان و در موارد مشابه، موضوع به بیماری مهمتر و صفحه مربوط به آن ارجاع داده شده است. بدلیل اهمیت موضوع و سهولت استفاده، رفرانسهای هر فصل در انتهای همان فصل آورده شده اند.

نویسندگان کتاب وظیفه خود میدانند که از جناب آقای دکتر محمود خدادوست معاونت محترم طب سنتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی که پذیرش کتاب را برای چاپ و تکثیر، تقبل و دستور فرموده اند، از همکاری بسیار ارزنده جناب آقای دکتر جمشیدی و همکاران محترمشان در اداره کل نظارت و ارزیابی فرآوردههای طبیعی، سنتی و مکمل بواسطه در اختیار قرار دادن فهرست طبقه بندی شده داروها، از سرکار خانم فرزانه افشاری دانشجوی محترم داروسازی واحد علوم دارویی دانشگاه آزاد اسلامی برای بلاقه بندی خاص نسبت به مراجعه و جمع آوری نمونههای دارویی از شرکتهای تولید کننده و نیز کمک در بفتح گذاری کتاب، از آقای نیکان شایان برای کمک در صفحه بندی کتاب، از جناب آقای دکتر شایانی که چاپ کتاب را مدیریت فرموده اند و آقای منصور عیوضی اینانلو که زحمت طراحی، صفحه بندی و تهیه فایل اصلی کتاب را بعهده داشته اند، نهایت سپاسگزاری و تشکر و قدردانی را داشته باشند.

و مسلم است که نواقص موجود در کتب ارائه شده تیز بین اساتید، محققین، دانشجویان و علاقه مندان عزیز بدور نخواهد ماند و لذا در همین موقعیت ان نقصان هائی که بلا اراده صورت گرفته است بپوش خواسته و تقاضای مینمائیم که لطف کرده سبب اصلاح مطالب مورد نظر را به پست الکترونیکی زیر مرحمت فرمایند.

باشد که این کتاب برای اعتلا و توسعه علمی تولید و استفاده از داروهای با منشأ گیاهی در جهت حفظ سلامتی و مداوای درد مندان با فرآورده های سلامت محور، مورد استفاده قرار گیرد.

دکتر غلامرضا امین

استاد گروه فارماکونوزی- دانشکده داروسازی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

amin@tums.ac.ir

تابستان ۱۳۹۵ تهران